

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Wie was....? nr. 20: H. Cleyndert Azn

Coesel-Wouda, M.J.

Published in:

Heimans en Thijssse Nieuwsbrief

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Coesèl, M. (2011). Wie was....? nr. 20: H. Cleyndert Azn. Heimans en Thijssse Nieuwsbrief, 40, 4.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Wie Was....? nr. 20 H. Cleyndert Azn

Ja, wie was Cleyndert? Hoewel hij een belangrijke rol speelde op het gebied van natuurbescherming en ruimtelijke ordening is hij tegenwoordig nauwelijks bekend. Door zijn bescheiden opstelling kreeg hij onvoldoende aandacht, zoals Hans Gorter vermeldt. Het is tijd om deze landschapsbeschermers eens voor het voetlicht te halen. Hoewel volgens Van der Valk Cleyndert de zoon was van een dominee, blijkt uit familieonderzoek (Blok-Cleyndert e.a.) dat Hendrik (Henk) Cleyndert in 1880 in Zaandam werd geboren als zoon van de graanhandelaar Albert Cleyndert. Zoals in die tijd wel gebruikelijk was voegde de zoon de afkorting Azn aan zijn naam toe om zich te onderscheiden van andere H. Cleynderts.

De jonge Cleyndert volgde vanaf zijn 12e tot zijn 23e jaar een opleiding in Amsterdam. Hij zou onder meer theologie gestudeerd hebben. Vast staat dat hij vanaf 1903 werkzaam was op Java, als lid van de firma Hessels, Cleyndert & Co, makelaars in tabak, koffie, suiker en thee. In 1921 reisde hij als gefortuineerd man met een omweg terug naar Nederland. Hij woonde een half jaar in de Verenigde Staten waar hij zijn ogen en oren terdege de kost gaf. Eenmaal terug in Nederland raakte hij al snel intensief betrokken bij natuurbescherming, planologie en heemschut.

Op de ledenvergadering van Natuurmonumenten hield hij een voordracht, 'Wat ik zag en hoorde in Amerika', die in het Jaarboekje 1918-1922 van de Vereniging werd gepubliceerd. Dit was een belangwekkend verhaal over nationale parken en stadsparken en over de rol van de overheid bij het bewaken van landschapsschoon. Bij deze gelegenheid introduceerde hij het woord recreatie (ontspanning in de vrije natuur). Het bestuur van Natuurmonumenten, dat direct het belang inzag van de kennis en ideeën van Cleyndert, droeg hem in 1923 voor als bestuurslid.

Ook op andere terreinen liet Cleyndert van zich horen. Hij werd lid van het Nederlands Instituut voor Volkshuisvesting en Stedebouw en werd gevraagd zitting te nemen in de Stedebouwkundige Raad. Binnen de Bond Heemschut voerde hij onder meer strijd tegen reclameborden in de natuur en andere vormen van landschapsontsiering. Hij deed dit alles met veel inzet, vriendelijk maar ook koppig vasthoudend aan zijn uitgesproken ideeën.

Tot begin jaren dertig verbleef Cleyndert veel in het buitenland, in Duitse en Zwitserse kuuroorden, waarschijnlijk in verband met de gezondheid van

zijn eerste vrouw, met wie hij op Java was gehuwd. Drie jaar na haar dood, in 1932, hertrouwde hij. Daarna woonde hij steeds in Nederland, merendeels in Den Haag, en besteedde hij nog meer tijd en energie aan de natuurbescherming. Als lid van het Dagelijks Bestuur van Natuurmonumenten werkte hij intensief samen met Jac.P. Thijssse en P.G. van Tienhoven. Met beiden kreeg hij een hechte band. Samen met hen zat hij ook in het bestuur van de Contact-Commissie inzake Natuurbescherming. In 1939 schreef Thijssse aan Van Tienhoven: "Cleyndert heeft ook zijn handen vol en telkens wanneer ik eens een paar uurtjes met hem geconfereneerd heb verheug ik mij over zijn helder inzicht, zijn groote toewijding en fijne menselijkheid. Dikwijls vrees ik, dat hij te veel hooi op zijn vork neemt, maar wie zou iets van hem kunnen overnemen?"

Tot op hoge leeftijd bepleitte Cleyndert in woord en geschrift de zorg voor het landschap, de noodzaak van een natuurbeschermingswet, het belang van stedelijk groen en de inschakeling van landschapsarchitecten. Het esthetische element stond bij hem steeds voorop, al sprak en schreef hij vanuit een religieuze visie. Schoonheid van natuur en landschap zocht Cleyndert ook in de kunst. Hij vond het onder meer bij de schilders van de Haagse School. Zijn verzamelingen liet hij na aan musea. Cleyndert stierf in 1958. Na de dood van Thijssse, in januari 1945, had hij aan Van Tienhoven geschreven dat hij alle brieven van Thijssse zorgvuldig bewaarde. Waar zouden die brieven zijn gebleven?

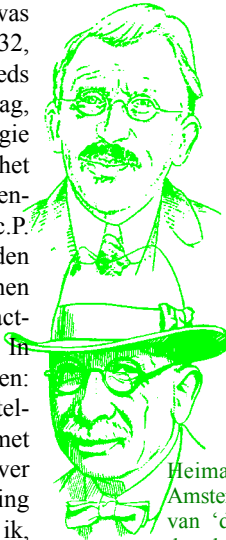
Marga Coesël

Bronnen:

- E.J. Blok-Cleyndert e.a. (2002). De Cleynderts van Nieuwendam. Cleyndert Vereniging.
- H.P. Gorter (1986). Ruimte voor natuur. 's Graveland.
- A. van der Valk. (1981). H. Cleyndert een pionier van de planologie. Rooilijn 4: 58-64.
- J.R. Koning (1958). In memoriam H. Cleyndert Azn. Heemschut 35: 61.
- M. van der Goes van Naters (1958). Wij verloren Cleyndert. Natuur en Landschap 12: 181-183.

Vertraging

Als gevolg van vertraging bij de organisatie van de Heimans en Thijssse Dag 2011 kon deze Nieuwsbrief pas in augustus ter perse gaan.

De Heimans en Thijssse Stichting beheert een bibliotheek en een archief met materiaal betreffende de ontwikkeling in het denken over en het omgaan met de natuur. Activiteiten op deze terreinen worden bevorderd door o.m. het toekennen van de Heimans en Thijssse Prijs.

Men kan donateur van de Stichting worden door EUR 20,- (instellingen minimaal EUR 65,-) over te maken op postgiro 3831069 t.n.v.

Heimans en Thijssse Stichting, Amsterdam, onder vermelding van 'donatie'. Men ontvangt dan de Nieuwsbrief en uitnodigingen voor manifestaties.

Postadres

Postbus 20123
1000 HC Amsterdam

Website

www.heimansenthijsssestichting.nl

Secretariaat, Bibliotheek en Archief

Hugo de Vries-Centrum
Plantage Middenlaan 2c
1018 DD Amsterdam
tel. 020 6228115
Bibliotheek en archief zijn toegankelijk op vrijdag van 10.00 - 16.30 en op afspraak.

Dagelijks Bestuur

F. Berendse, voorzitter
tel. 0317 484973
frank.berendse@wur.nl
J.E. Oldenburger, secretaris
tel. 020 6208302
j.oldenburger@historischetuinen.nl
H. Bunte, penningmeester
tel. 020 6472297
hugobunte@online.nl
H. Kuyvenhoven, webmaster
tel. 030 6665261
herbert.rita@zonnet.nl
P.C. de Hullu
tel. 024 7410701
e.dehullu@science.ru.nl
F. Saris
tel. 024 7410411
frank.saris@sovon.nl
M.G. Schouten
tel. 030 2369258
mg.schouten@worldonline.nl
M. Smies, Heimans en Thijssse Steunfonds
tel. 070 3268365
maarten@smies.org

Collecties

R. van Hees
tel. 020 6228115
heimans-en-thijssse-st@planet.nl

Eindredactie Nieuwsbrief

E. van der Maarel
tel. 0561 430760
eddy.arteco@planet.nl

